Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

18. siječnja 2017.[1]

„Zahtjev za prethodnu odluku – Carinska unija i zajednička carinska tarifa – Povrat uvoznih carina – Uredba (EEZ) br. 2913/92 (Carinski zakonik) – Članak 241. prvi stavak prva alineja – Obveza države članice da predvidi plaćanje zateznih kamata čak i ako ne postoji pravno sredstvo pred nacionalnim sudovima“

U predmetu C-365/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu, Njemačka), odlukom od 24. lipnja 2015., koju je Sud zaprimio 14. srpnja 2015., u postupku

Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen

protiv

Hauptzollamt Bielefeld,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, M. Vilaras (izvjestitelj), J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: I. Illéssy, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 25. svibnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen, D. Ehle, *Rechtsanwalt*, A. Willems, *avocat* i S. De Knop, *advocaat*,

— za Hauptzollamt Bielefeld, u početku K. Greven, u svojstvu agenta, a naposljetku M. Greven i S. Holtmann, u svojstvu agenata,

— za njemačku vladu, J. Möller i T. Henze, u svojstvu agenata,

— za talijansku vladu, A. Collabolletta i G. Palmieri, u svojstvu agenata,

— za Vijeće Europske unije, M. Balta i J.-P. Hix, u svojstvu agenata,

1 — Jezik postupka: njemački

— za Europsku komisiju, L. Grønfeldt i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. rujna 2016.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 241. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.; u daljnjem tekstu: Carinski zakonik).

2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između društva Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (u daljnjem tekstu: Wortmann) i Hauptzollamta Bielefeld (Glavni carinski ured u Bielefeldu, Njemačka) zbog plaćanja kamata prilikom povrata antidampinških pristojbi koje je Wortmann platio primjenom Uredbe Vijeća (EZ) br. 1472/2006 o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz određene obuće s gornjim dijelom od kože podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama (SL 2006., L 275, str. 1.) [neslužbeni prijevod], koja je djelomično poništena presudom od 2. veljače 2012., Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

Pravni okvir

Pravo Unije

Carinski zakonik

3 U članku 4. Carinskog zakonika predviđa se:

„Za potrebe ovog Zakonika, primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(10) ‚Uvozne carine' znači:

— carine i davanja s istovrsnim učinkom kao i carine, a koja se plaćaju na uvoz robe;

[…]"

4 Članak 232. Carinskog zakonika propisuje:

„1. Ako dospjeli iznos carine nije plaćen u propisanom roku:

[…]

(b) na iznos carine obračunavaju se zatezne kamate. Stopa zateznih kamata može biti viša od stope kreditnih kamata. Stopa zateznih kamata ne može biti niža od stope kreditnih kamata.

[…]"

5 U članku 236. Carinskog zakonika predviđa se:

„1. Uvozne ili izvozne carine vraćaju se do iznosa za koji se dokaže da u trenutku plaćanja iznos tih carina nije bio zakonski utemeljen ili da je iznos uknjižen protivno članku 220. stavku 2.

[…]

2. Uvozne ili izvozne carine vraćaju se ili otpuštaju nakon podnošenja zahtjeva carinarnici u roku od tri godine od dana kad je o iznosu tih carina obaviješten dužnik.

Rok će se produljiti ako osoba pruži dokaz da je bila spriječena podnijeti zahtjev u navedenom roku zbog nepredviđenih okolnosti ili više sile.

Ako sama carinska tijela u ovom roku otkriju postojanje jedne od nepravilnosti iz stavka 1. podstavaka prvog i drugog, ona vraćaju ili opraštaju dug po službenoj dužnosti."

6 Članak 241. Carinskog zakonika određuje:

„Ako nadležna tijela vrate iznose uvoznih ili izvoznih carina ili kreditnih kamata, odnosno zateznih kamata koje su obračunala prilikom naplate tih carina, to ne dovodi do plaćanja kamata od strane tih tijela. Međutim, kamate se plaćaju:

— kad odluka o usvojenom zahtjevu za povratom ne bude provedena u roku od tri mjeseca od dana donošenja te odluke,

— kad je to propisano nacionalnim odredbama.

Iznos tih kamata obračunava se na način da je iznos jednak iznosu koji bi se u ovu svrhu obračunao na nacionalnom tržištu novca ili kapitala."

Uredba br. 1472/2006

7 Članak 1. Uredbe br. 1472/2006 određuje:

„1. Uvodi se konačna antidampinška pristojba na uvoz obuće s gornjim dijelom od kože ili umjetne kože, isključujući sportsku obuću, obuću proizvedenu pomoću posebne tehnologije, papuče i ostalu obuću za unutarnju uporabu te obuću sa zaštitnom kapicom, podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama koja je obuhvaćena sljedećim oznakama [kombinirane nomenklature]:

[…]

4. Osim ako je drukčije određeno, primjenjuju se važeće odredbe o carinama." [neslužbeni prijevod]

Njemačko pravo

8 Članak 1. Abgabenordnunga (Opći porezni zakonik), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Porezni zakonik), predviđa kako slijedi:

„(1) Ovaj zakonik primjenjuje se na sva davanja, uključujući porezne odbitke, uređena njemačkim saveznim pravom ili pravom Europske unije, pod uvjetom da njima upravljaju nacionalna ili regionalna porezna tijela. Njegova je primjena uvjetovana isključivo pravom Europske unije.

[…]

(3) Ne dovodeći u pitanje pravo Europske unije, odredbe ovog zakonika primjenjuju se *mutatis mutandis* na druge porezne obveze. […]”

9 Članak 3. stavci 3. i 4. Poreznog zakonika također predviđa:

„(3) U skladu s člankom 4. stavcima 10. i 11. Carinskog zakonika, uvozne i izvozne carine smatraju se porezima u smislu ovog zakonika.

(4) Druge porezne obveze znače […] kamate (članci od 233. do 237.) […] i kamate u smislu Carinskog zakonika […]”

10 Članak 37. Poreznog zakonika propisuje:

„(1) Pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze uključuju […] [osobito] zahtjev za povrat u skladu sa stavkom 2. […]

(2) Ako je porez ili pristojba […] plaćena ili vraćena bez pravne osnove, osoba na čiji je račun plaćanje izvršeno ima pravo na povrat od primatelja plaćenog ili vraćenog iznosa. […]”

11 Članak 233. Poreznog zakonika propisuje:

„Kamate na pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze (članak 37.) obračunavaju se samo kada je to propisano zakonom. […]”

12 Konačno, članak 236. stavak 1. Poreznog zakonika propisuje:

„1. Ako se primijenjeni porez umanji ili odbije na temelju pravomoćne presude ili kao posljedica takve presude, kamate se obračunavaju na iznos koji treba vratiti ili odbiti od dana pokretanja postupka do dana isplate, osim u slučaju iz stavka 3. […]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

13 U razdoblju od 2006. do 2012. Wortmann je u svoje ime pustio u slobodni promet na području Europske unije obuću s gornjim dijelom od kože porijeklom iz Kine i Vijetnama koju su proizveli Brosmann Footwear (HK) Ltd (u daljnjem tekstu: Brosmann) i Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd (u daljnjem tekstu: Seasonable). Budući da ta obuća pripada jednom od tarifnih brojeva kombinirane nomenklature iz članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1472/2006, Glavni carinski ured u Bielefeldu odredio je Wortmannu primjenom te uredbe antidampinšku pristojbu.

14 Wortmann je 22. srpnja 2010. Glavnom carinskom uredu u Bielefeldu podnio zahtjev za povrat antidampinških pristojbi plaćenih od lipnja 2007. do lipnja 2010. Dana 14. veljače 2011. uputio je novi zahtjev za povrat antidampinških pristojbi plaćenih do 31. prosinca 2010. Konačno, 7. svibnja 2012. zatražio je povrat antidampinških pristojbi plaćenih od 2006. U prilog svim tim zahtjevima on se osobito pozvao na predmet u kojem se postupak prvo vodio pred Općim sudom Europske unije, a zatim pred Sudom, u kojem je donesena presuda od 2. veljače 2012., Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

15 Sud je tom presudom djelomično poništio Uredbu br. 1472/2006, osobito u dijelu u kojem se odnosi na Brosmann i Seasonable. Razlog za to poništenje bio je to što je Europska komisija pogrešno propustila ispitati zahtjeve za primjenu tretmana tržišnog gospodarstva, odnosno podredno pojedinačnog tretmana tužiteljâ.

16 Stoga je Glavni carinski ured u Bielefeldu odlukom od 17. travnja 2013. vratio Wortmannu antidampinške pristojbe u visini od 61 895,49 eura za 2007. i 92 870,62 eura za 2008.

17 Wortmann je dopisom od 29. studenoga 2013. od Glavnog carinskog ureda u Bielefeldu za vraćene iznose zatražio isplatu kamata u visini od 8% iznad osnovne kamatne stope, od dana plaćanja antidampinške pristojbe. Glavni carinski ured u Bielefeldu odlukom od 15. siječnja 2014. odbio je taj zahtjev. Isti je ured 17. rujna 2014. također odbio žalbu koju je Wortmann podnio protiv te potonje odluke.

18 Wortmann je pokrenuo postupak pred sudom koji je uputio zahtjev, da bi potonji Glavnom carinskom uredu u Bielefeldu naložio da mu plati kamate na vraćene iznose.

19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da rješenje spora u glavnom postupku ovisi o tumačenju članka 241. Carinskog zakonika. Prema njemu, plaćanje kamata na iznose koji su vraćeni Wortmannu treba isključiti na temelju članka 241. prve rečenice Carinskog zakonika.

20 Naime, ako u predmetu u glavnom postupku nisu ispunjeni uvjeti iz članka 241. druge rečenice prve točke Carinskog zakonika, tužiteljev zahtjev za plaćanje kamata može se, sukladno članku 241. drugoj rečenici drugoj točki tog zakonika, temeljiti samo na nacionalnim odredbama. On u tom pogledu navodi da iz zajedničkog tumačenja članka 37. stavka 2. prve rečenice i članka 233. prve rečenice Poreznog zakonika proizlazi da se kamate na pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze obračunavaju samo kad je to propisano zakonom. Slijedom toga, prema njemačkom pravu, samo članak 236. Poreznog zakonika može biti pravni temelj za plaćanje kamata. Međutim, budući da tužitelj u glavnom postupku nije pokrenuo sudski postupak za povrat antidampinških pristojbi koje su prethodno plaćene Glavnom carinskom uredu u Bielefeldu, ta se odredba ne može primijeniti u glavnom postupku.

21 S obzirom na navedeno, sud koji je uputio zahtjev navodi da sumnja u sukladnost tog rješenja s pravom Unije. Podsjeća na sudsku praksu prema kojoj iz potonjeg prava proizlazi načelo da države članice imaju obvezu vratiti, zajedno s kamatama, iznos poreza plaćenih na temelju povrede prava Unije (presuda od 18. travnja 2013., Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, t. 22.). Također se pita ne zahtijeva li „nepisano pravo” Unije da se u okolnostima poput onih u glavnom postupku plate kamate na vraćene uvozne pristojbe. U tom pogledu, prema sudu koji je uputio zahtjev, valja uzeti u obzir osobito činjenicu da je analogna primjena nacionalnih odredaba koje se odnose na plaćanje kamata, u ovom slučaju članka 233. i daljnjih članaka Poreznog zakonika, uvjetovana isključivo pravom Unije, kao što to proizlazi iz članka 1. stavka 3. prve rečenice i članka 3. stavka 4. navedenog zakonika.

22 U tim je okolnostima Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu, Njemačka) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 241. Carinskog zakonika tumačiti na način da, uzimajući u obzir načelo djelotvornosti prava Unije, nacionalno pravo na koje se ondje upućuje mora predvidjeti obvezu plaćanja kamata na iznose vraćenih uvoznih carina za razdoblje od trenutka kada su te carine plaćene do isplate iznosa povrata, čak i u slučajevima u kojima tužba radi ostvarenja prava na povrat nije podnesena nacionalnom sudu?”

O prethodnom pitanju

23 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 241. Carinskog zakonika tumačiti na način da nacionalno pravo na koje upućuje treba predvidjeti obvezu plaćanja kamata na iznos vraćenih uvoznih carina za razdoblje od plaćanja tih pristojbi do njihova povrata.

24 U tom pogledu valja primijetiti da članak 241. prva rečenica Carinskog zakonika utvrđuje da, ako carinska tijela vrate iznose uvoznih ili izvoznih carina ili kreditnih kamata odnosno zateznih kamata koje su obračunala prilikom naplate tih carina, to ne dovodi do plaćanja kamata od strane tih tijela.

25 S obzirom na navedeno, ta odredba ne može sama po sebi podrazumijevati da bi, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, nacionalni propis mogao valjano predvidjeti da se ne moraju platiti kamate na iznos uvoznih carina za razdoblje od plaćanja tih carina do njihova povrata.

26 Naime, iz nastanka kao i iz konteksta članka 241. Carinskog zakonika proizlazi da se ta odredba ne primjenjuje u okolnostima poput onih u glavnom postupku.

27 Prema tome, iz analize nastanka te odredbe koju je iznio nezavisni odvjetnik u točkama 48. do 50. svojeg mišljenja proizlazi da članak 241. Carinskog zakonika obuhvaća slučaj u kojem se, nakon što su carinska tijela pustila dotičnu robu u promet, ispostavi da se treba preispitati i sniziti inicijalno određena uvozna carina te da, prema tome, operatoru treba vratiti cjelokupnu uvoznu carinu koju je platio ili jedan njezin dio.

28 Objašnjenja o nastanku odredbe koja je postala članak 241. Carinskog zakonika koja je na raspravi iznijela Komisija pokazuju da je njezino donošenje bilo motivirano činjenicom da u većini slučajeva carinska tijela provode samo *a posteriori* kontrolu carinskih deklaracija te prema tome postoji realna mogućnost da će takva kontrola dovesti do povrata već plaćenih uvoznih carina.

29 Usto, Carinski zakonik u pogledu plaćanja kamata uspostavlja određenu simetriju između, s jedne strane, situacija operatora kojima se preplaćene uvozne carine trebaju vratiti zbog pogrešaka koje su posljedica brzine sustava carinjenja učinjenih u velikom broju slučajeva, bez inspekcije robe prije njezina puštanja u promet, i, s druge strane, situacije operatora koji zbog istovrsnih pogrešaka moraju carinskoj upravi uplatiti dodatne uvozne carine.

30 Naime, kao što to proizlazi iz presude od 31. ožujka 2011., Aurubis Balgaria (C-546/09, EU:C:2011:199, t. 26. do 34.), kad slijedom novog izračuna carinskih pristojbi na temelju dodatnih informacija treba vratiti određeni iznos tih pristojbi, zatezne kamate koje se odnose na taj iznos mogu se, u skladu s člankom 232. stavkom 1. točkom (b) Carinskog zakonika, naplatiti samo za razdoblje nakon isteka roka za plaćanje tog iznosa.

31 Obratno, ako zbog novog izračuna carinskih pristojbi dođe do toga da se dotičnom operatoru vrate sve prethodno plaćene carinske pristojbe ili jedan njihov dio, iz članka 241. Carinskog zakonika proizlazi da se kamate duguju samo od isteka roka od tri mjeseca predviđenog u toj odredbi, ne dovodeći pritom u pitanje mogućnost nacionalnog zakonodavca da predvidi plaćanje kamata i u drugim okolnostima.

32 Međutim, iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da do povrata antidampinških pristojbi u korist Wortmanna nije došlo zbog pogreške u izračunu tih pristojbi koja je otkrivena nakon što je nadležno carinsko tijelo pustilo robu u promet. Prema tome, pravilo utvrđeno u članku 241. prvoj rečenici Carinskog zakonika ne može se u situaciji poput one u glavnom postupku tumačiti tako da u načelu isključuje plaćanje kamata.

33 Valja, međutim, istaknuti da, iako je sud koji je uputio zahtjev formalno ograničio svoje pitanje na tumačenje članka 241. Carinskog zakonika, to nije prepreka da mu Sud dâ sve elemente za tumačenje prava Unije koji mogu biti korisni za donošenje odluke u predmetu pred tim sudom, bez obzira na to je li se on prilikom postavljanja navedenih pitanja na njih pozvao ili nije (vidjeti po analogiji presudu od 29. listopada 2015., Nagy, C-583/14, EU:C:2015:737, t. 20. i 21. i navedenu sudsku praksu).

34 U tom pogledu valja podsjetiti da je, prema sudskoj praksi Suda, na nacionalnim tijelima da u svojem pravnom poretku predvide posljedice poništenja ili proglašenja nevaljanosti uredbe kojom se određuje antidampinška pristojba, što ima za posljedicu to da se antidampinške pristojbe plaćene na temelju

dotične uredbe ne mogu zakonito dugovati u smislu članka 236. stavka 1. Carinskog zakonika te ih u načelu carinska tijela sukladno toj odredbi trebaju vratiti, ako se ispune uvjeti za takav povrat, među kojima i onaj predviđen u članku 236. stavku 2. tog zakonika (vidjeti u tom smislu presude od 27. rujna 2007., Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, t. 67. i od 18. ožujka 2010., Trubowest Handel i Makarov/Vijeće i Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, t. 25.).

35 U ovom slučaju, slijedom poništenja Uredbe br. 1472/2006 presudom od 2. veljače 2012., Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53), s obzirom na to da se ta uredba osobito odnosila na Brosmann i Seasonable, čiju je obuću Wortmann stavio u slobodan promet na području Europske unije, njemačko je nadležno carinsko tijelo, ustanovivši da nije bilo zakonskog temelja za naplatu antidampinških pristojbi, u smislu članka 236. stavka 1. prvog podstavka Carinskog zakonika, Wortmannu vratilo iznos navedenih pristojbi a da ih pritom nije uvećalo za zatezne kamate koje je zatražilo to društvo.

36 U tom pogledu valja istaknuti da, iako članak 236. stavak 1. prvi podstavak Carinskog zakonika predviđa povrat antidampinških pristojbi u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, on izričito ne precizira uključuje li taj povrat isplatu kamata na iznose tako vraćenih pristojbi.

37 Osim toga, valja istaknuti da iz sudske prakse Suda proizlazi da, kad država članica naplati porez ili pristojbu primjenom Unijine uredbe koju je sud Unije proglasio nevaljanom ili ju je poništio, zainteresirane strane koje su platile dotične poreze ili pristojbe imaju u načelu pravo ne samo na povrat plaćenih iznosa već i na kamate na te iznose (vidjeti u tom smislu presudu od 27. rujna 2012., Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591, t. 65.-67. i navedenu sudsku praksu).

38 U tom kontekstu, s obzirom na to da, s jedne strane, ni članak 236. stavak 1. Carinskog zakonika ni njegov članak 241. ne isključuju povrat kamata u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku i, s druge strane, da je do povrata dotičnih antidampinških pristojbi došlo nakon što je Sud poništio uredbu na temelju koje su naplaćene navedene pristojbe i, prema tome, zbog toga što njihova naplata nije bila u skladu s pravom Unije, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, valja utvrditi da iznos tih istih pristojbi koji je dotičnom društvu vratilo nadležno nacionalno tijelo treba uvećati za pripadajuće kamate.

39 S obzirom na sve prethodno izneseno, na upućeno pitanje valja odgovoriti da, kad se uvozne pristojbe, uključujući i antidampinške pristojbe, vraćaju zbog toga što su naplaćene kršenjem Unijina prava, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, države članice imaju obvezu, koja proizlazi iz prava Unije, da strankama koje imaju pravo na povrat plate pripadajuće kamate koje teku od dana na koji su te stranke platile vraćene pristojbe.

Troškovi

40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Kad se uvozne carine, uključujući i antidampinške pristojbe, vraćaju zbog toga što su naplaćene kršenjem Unijina prava, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, države članice imaju obvezu, koja proizlazi iz prava Unije, da strankama koje imaju pravo na povrat plate pripadajuće kamate koje teku od dana na koji su te stranke platile vraćene pristojbe.

Potpisi